

Bonyhád és Vidéke

Társadalmi és községpolitikai ujság.

Megjelenik minden szombaton az „Országos Néplap“ mellékleteként.

Előfizetési ára az „Országos Néplap“-pal és a „Tolnamegyei Hírlap“-pal együtt egész évre 8 korona.

Főszerkesztő:
BETNÁR BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bonyhád, Perczel Mór-u. 223. (Ermel ház)
Telefon szám 28.

A nők testi neveléséről.

Ha a muzeumok híres festményeit és antik szobraikat csodáljuk, önkénytelenül visszareppenünk gondolatban a régi athénekhez, mert a műrecek alakjain az az alkotó művész az ő nevelési elvüket faragta kőbe vagy öntötte szinekbé, azt t. i., hogy az együtt járó muzikai és gimnastikai nevelés tehet csak széppé testben és lélekben. Ez az elv tette a görögöket, férfit és nőt egyaránt testben erőssé, edzetté, plasztikusan széppé, de ugyanakkor lélekben is nagygyá, mert szenvedélyeiken uralkodó s az erényt szerető és akaró egyénekké lettek a test és lélek egyöntetű képezése által.

A görög szállóige: „egészséges testben egészséges lélek“ az idők folyamán úgy járt, mint egynémely aviatikus napjainkban: neki rugaszkodik, hogy repüljön, de kedvezőtlen befolyások arra kárhoztatják, hogy csak gurul a földön.

Csak a 18. században talált — úgy látszik — kedvező talajra a görögök nevelési rendszere Hasenweiden a németek Turm-Vaterja: jalus munkálkodása következtében. Ettől az időtől kezdve sok küzdelemmel bár, de felszinen tartotta magát.

A 19. század elején az öntudatosan élő

svédek mestere, Ling, egy új irányt nyitott meg. A német és svéd földről kiinduló áramlat találkozáva és egymást kiegészítve képezi ma alapját a gimnastikai nevelésnek. S ma már minden kulturállamban az az összekapcsolt svéd-német rendszer biztos talajt nyer. Sajnos, hazánkban még gyermekkorát éli ez az annyira fontos dolog, a gimnastika, kivált pedig a nők gimnastikája. A nyáron Ada Kaléhn járván, ott is láttam tornászszereket a mecset udvarán felállítva. (Találunk-e ilyeneket sok nagyobb magyar községben?!)

Pedig de ránk férne, ha meggondoljuk hogy míg a svédeknel az ugynevezett gerincelferdülés a nőknél 100:17 arányban fordul elő, addig nálunk a fárasztó iskolai munkát ellen nem sulyozó gimnastika híján 100:70-nél tartunk. S mivel akarjuk ezt a 70% ferde gerincü leányt orvosolni? Egyenestartókkal, a melyek kitünő jövedelmi források a készítőnek, de annál drágábbak a viselőjüknek, mert az amugy is elsatnyult izmokat teljesen felfüggesztvén munkájuktól, végleg elgyengítik, visszafejlesztik.

Az állatvilágból kell példát vennünk. A szarvval bíró erdei vad hogyan erősíti a gyenge fegyvert? Neki megy egy fatörzsnék s azt döfögeti, hogy dologra kényszerítse és így erősítse szarvacskáit. Munka,

A Gazdaszövetségi-Bank Bonyhádon elfogad takarékbetéteket

4%-ra és fizeti a törvényes kamatot. Nagyobb betétnél és hosszabb felmondási időre felemeli ezt 4¹/₄%-tól egész 4³/₄%-ig. Kölcsönt nyújt továbbá adószelvényre, jótállásra, betáblázásra és lebonyolít a legelőnyösebben mindennemű bankügyletet. Kölcsönöket más intézettől is át lehet hozni és ez csak 1 korona költségbe kerül.

Mútrágya 75 kilós zsákokban olcsón beszerezhető.

mozgás kell a gyenge izmoknak is, akkor majd megfelelnek rendeltetésüknek. A testgyakorlás minden ága nyújtja ezt, de leggyöntetűbben, kivált a fejlődő szervezetnek legmegfelelőbbben a tornázás.

Ling azt mondja: a test egyoldalú fejlesztése komorrá, szeszélyessé, önző és szeretetlenné tesz, a gondolkodás tompul, míg a jól vezetett tornázás az ifjúságot engedelmessé, rendszeretűvé, figyelmessé teszi, fellépésüknek biztosságot ad. Egészség, erő, testi hajlékonyság, munkakedv és munkabírás a test részére, önuralom, gyors elhatározás, önállóság, tehát akaraterő a lélek részére viruló hajtások, melyek a tornateremben fakadnak.

Nem a tégelyekben és illatos színekben, hanem a tisztaságban és gimnastikai nevelésben találjuk meg a szépség titkát. S mégis hány magyar városban van a nők részére hozzáférhetővé téve ez az eszköz, mely a legnagyobb jó és hatalom az egészség és szépség szolgálatában áll? Azok a városok, a hol a kultúra minden bimbója talál ápoló kezekre, kell, hogy uttörők legyenek ezen a téren is úgy a haza és társadalom, mint egyesek javára.

Hulló falevél...

Amikor elmúlt a forró nyár és ránkköszönt az első hideg, szeles, őszi nap, olyan fázékonyan húzzuk össze a kabátjainkat, feltűrjük a gallért és úgy sietünk tova. Azután bemegyünk a szobába, nézzük az ölmos, csendesesen szitáló esőt és bizonyos fajta melancholiával szemléljük amint a megsárgult falevelek olyan lassan, zajtalanul hullanak le a fáról.

Megírták a költők, megénekelték a lantosok száz és ezer költeményben, dalban az őszi varázsát, a szelid őszi napok alkonyulatát, az esőt, a hűvös szeleket s mindazt, ami az ősszel összefügg.

S emlékezzünk csak vissza a tavalyi őszi, midőn ilyentáiban még a Hulló falevél... nótája, könnyűvére melodiája hozta házba az embereket. Mindenkin olyan fájdalmas, méla borzongás futott végig, amikor felhangzott az ismeretes refrain: „Hulló falevél, Suttog-vabeszél.” Ez a „vabeszél” aztán belefészkelte magát az utcára, a szobáinkba, a társadalmi életbe, rögtön felhangzott a „vabeszél” és ábrándos szöszkefejű leánykák, bohó-fjak összedugták a fejüket, mindnyáját valami

titkos, nem sejtett érzés szállta meg és hol hangosan, vagy halkán, hol vidáman vagy szomorun, felhangzott az új nóta és „hullottak a falevelek...”

De amikor azután kijövünk az utcára és eléinkbe tárul az őszi a maga tragikus valóságában, amidőn megfigyelünk néhány alakot, egész más nézeteink támadnak az őszi varázsáról, eltűnik lelkünkbelől a poézis, nem látunk mást csak az igazi Életet...

Emitt egy aggastyán megy mankójára támaszkodva s vigyáz, hogy a vizes utcán fel ne bukják, itt egy rongyokba burkolt anya viszi ölében apró pici gyermekét, ki fázékonyan didereg a könnyű ruhácska alatt, melyet tán jószívű szomszédok adtak a számára.

Amarább egy szegény vándorló batyujával igyekszik azon, hogy legalább éjjelre valami védett helyre jusson, ahol a fagyos őszi időjárás elől védve legyen. — Nyáron, amikor „minden bokor szállást ad” még hagyján, de mikor „hullanak a falevelek” akkor már gondoskodni kell az élet fentartásáról. S én, amikor a hulló falevél nótát hallok, mindig rá gondolok a nyomornak az ijesztő áldozataira, amelyik ilyentáiban üti fel fejét a maga borzalmasságában. Ilyen táiban, mikor a nyomornak keresni kell védelmet, hol a hosszú tél alatt magát valahol meghuzhatja.

Nézzünk csak végig egy helység szegénylakta utcáiban. Keressük fel s lepjük meg álmában a tömeget, mely összezsufolva fekszik piszkos oduiban. Micsoda látvány tárul szemeink elé! S micsoda más módon is kezdene sok ember gondolkodni a világról, az élet lefolyásáról, ha egyszer egy ilyen „lakást” megpillantana.

Szánandó, didergő alakok kucorognak egy piszkos rongyon, mely valaha bunda lehetett s remegve nézik a hatóság embereit, mely őket szenderegésükben megzavarta. Hisz ezeknek az embereknek az az Élet, mikor alusznak. Mikor elfelejtik minden nyomorukat és az álom bezárja fáradt szempilláikat...

Ilyenkor elfelejtünk minden ideált, őszt és hulló faleveleket és megismerjük a maga kegyetlen valóságában, mi is az: *Élet!*...

HIREK.

— **Disztrakoma.** A királyi kitüntetésben részesült Dr. Oblath Adolf orvosnak, városunk e kötelességtudó, fáradhatatlan munkássának tiszteletére nagy disztrakomát rendeztek f. hó 29-én az Erdős-szálló nagytermében. Az izlésesen diszített asztalokat megtöltötte a jóbarátok, karsársak és tisztelők serege köztük Dr. Kramolin szekszárdi kórházi főorvos és más vidékiek. Emelkedett jókedvben, Jónás Lajos vig muzsikája mellett kellemes hangulatban maradt együtt a díszes társaság. Szébbnél-szebb toasztookban sem volt hiány, melyek mind éltették az általános

köztiszteletnek örvendő ünnepeltet és családját. Dr. Kramolin szép felköszöntőjében többek között a következőket mondta „... valahányszor a szekszárdi hegyekről lejövet, e kedves helység felé közelgek, mindig egy új gyárképmény füstje, egy új iskola méretei, vagy egy új üzlet cégtáblája tűnik szemembe. Ilyenkor büszkeséggel szemlélem ezt a kis kedves városkát, Bonyhádot, mely kulturális haladásával, az ipar és kereskedelem terén való előrenyomulásával Tolnamegyének mindig büszkeségét képezte. Ennek a városnak a társadalmára, mely a haladásnak, kulturának mindig barátja volt, üritem poharamat! Rausz Alajos cikói plébános általános tetszést aratott beszédjében a felekezeti összetartást éltette. Beszéltek még Hagymássy szolgabíró, Rosenthal Tóbiás izr. főrabbi, Eibach dr. gyógyszerész, Singer főmérnök és még mások. Tudósításunkat nem fejezhetjük be anélkül, hogy meg ne említsük a kitünő kiszolgálást és páratlan elsőrangú ételeket, melyek csak mind Erdős Zsigmond jóhírnevű konyháját dicsőítik.

— **Sikerés vizsga.** Olasz Gábor bonyhádi postagyakornok a pécsi posta- és távirtda igazgatóságánál a szó és írásbeli vizsgálatot jó sikerrel tette le.

— **Halottak ünnepe.** Kegyeletes érzéssel ünnepelte lakosságunk a halottak napját. Egész nap bucsujárás volt a temetőkbe, mindenki vitte a koszorukat és a gyertyákat szerettei sírjára. Az est beálltával kigyultak az apró lángok és a temetőlátogatók százai járkáltak a halál birodalmában emlékezve az elmúlásra, mely utóbb mindnyájunkat elér...

— **A szabadoktatás** bonyhádi szervező bizottsága előre is tudatja Bonyhád lakosságával, hogy első előadását november 26-án tartja meg, melyről a közönséget még külön is értesíteni fogja. Együttal felkéri városunk lakosságát, hogy aki hajlandó volna ez előadásokon felolvasással közreműködni, az jelentse be ebbeli szándékát Dr. Schwetz Antal ügyvéd urnál, a szervező bizottság elnökénél.

— **A nagy jutalom.** Sippal, dobbal, hegedűvel hirdetik ki, hogy a kormány elkezdte a nagy olajcsepegtetést. Tessék elgondolni: a kormány félmillió koronát adott a tanítóknak! Istenem, mennyi pénz. Csak még egyet tessék hozzátenni: istenem, mennyi tanító! Okos emberek kiszámították, hogy egy-egy tanítóra ebből a horribilis összegből nem kevesebb jut, mint tizenhét korona. Ezennel ki lehet hirdetni még azt is, hogy a tanítók kinn vannak a vízből. Ezentul nem öt krajcárból élnek egy évben, hanem öt krajcárból és tizenhét koronából. Mily szélhámosság az egész vonalon! Félmilliót adni egy hatalmas testületnek, amely olyan titáni munkát végez és ezt a félmilliót úgy feltüntetni, mintha valóban minden nyomorúságot megszüntetne. Félmillióba kerül egy hadihajó egyetlen ágyuja és ilyen ágyu

minden hadihajón harminc darab van. Félmilliót ellővődöznek nagymanőverek mindegyik napján és félmilliókat minden miniszteriumban kidobnak akármelyik sikertelen üzletre. És mégis nagyra vannak ezzel a félmillióval, ahelyett, hogy szégyelnék magukat...

— **Megjöttek a harangok.** Nem ugyan Rómából, hanem miután a róm. kath. templom harangállványai rozogák voltak, leszédtek őket és új vasból készült haranglábak készültek a régiek helyett, melyekre a héten huzták fel csigán a néhány hétig pihentetett harangokat. És azóta, csodák-csodája, a toronyóra is jár... (igaz, hogy mind a négy felén más-más időt mutat.)

— **Mire való az utca?** Az utca, különösen pedig a bonyhádi Főtér arra teremtődött, hogy a lakosság járjon benne és sétálhasson rajta. Már most azonban, ha esténként egy-egy 4—5 uriemberből álló csoport elállja a mi ugyis szűk aszfaltjárdánkat, hol mehetünk akkor? Csak nem kívánhatják, hogy az ilyen álldogáló csoportok elől kilépünk az utca közepére és úgy kerüljünk ismét vissza a járdára? Tessék az utcán előre menni és nem állni el az utját annak, aki azon járni akar. Ne szolgáljunk rossz példával a köznépnek, mert az uriemberekre a mi rendőrségünk ugysem igen mer rászólni.

— **A veszélyes vő.** Csapó István volt váraljai bírót a veje, Kintl János a pincében egy fejszével úgy fejbecsapta, hogy halálos sérüléseket szenvedett. Kintl a csendőrség letartóztatta.

— **Verekedés.** A 30-án megtartott pótvásáron 6 atyafi a sikeres eladás után áldomást ment inni egy sátorba. Az ivásból aztán parázs verekedés lett, előkerültek a bicskák is, de a csendőrség erélyes közbelépése megakadályozta a vérontást.

— **A káposzta drágulása.** A hus, a liszt és a tej árának felemelése után most a háztartásban oly fontos káposzta ára emelkedik országszerte, hétről-hétre. Oka ennek pedig nem az élelmi uzsora, hanem a természet csapásai. Az idei nyári rettentő szárazság a káposztanövényeknek sinylődését idézte elő és megakadályozta a tovább fejlődésüket. Sok a panasz, hogy a káposzta rendellenesen fejlődik, a fejek megrepednek és megállapították, hogy az ilyen káposztanövényeket a káposztabarkó nevű rovar lárvái fertőzték meg és ezen rovar bántalmi folytán felmagzóttak. A káposzta drágulása a közönség minden rétegét sújtja és ez ellen társadalmilag még nem is védekezhetünk.

— **Hogyan halnak meg az emberek?** Az aratót lekaszálja a halál. A kovács elpatkol. A kamarás beadja a kulcsot. A molnár leörli életét. A pék megeszi a kenyere javát. A szabónak elszakad élete fonala. A zsoké Szent Mihály lóra ültetik. Az órásnak üt utolsó órája. Az anyós az örökbéke hónapja költözik. Az írónak kihull a

toll a kezéből. A boldogtalan megboldogult. A szemetlen örökre lehunyja szemét. A vaknak az örök világosság fényeskedik. A vasutas utazik a másvilágra. A fogorvos itt hagyja foga fehéret. A színész letünik az élet szinpadjáról. A buvár örökre álomba merül. A süketnek megszólal az utolsó harsona. A tenorista örökre einémul. A teherhordárnak könnyű lesz a föld. A kártyás eljátsza kis játékát. A földmivest elföldelik. A kertész paradicsomba jut. A muzsikuscigánynak elszakad az élete hurja. A lámpagyujtogatóra örök sötétség borul. Az aviatikusnak elszáll a lelke. A portásnak megnyílik a menyország kapuja. A hadvezéren a halál diadalt arat. A díj-birkózót legyőzi a halál. A hajós boldogabb hazába evez. A pénztáros leszámol az étellel. A lakatosnak kihül az élete kohója.

x **A bonyhádi Telepen** minden szombaton dísznö-ölés. Mindig elsőrendű sertéshus és töltelek kapható, saját termésű borral fűszerezve.

x **Hol vásároljunk** fűszer, csemege, déligyümölcs sonka, hideg felvágott, sajt stb. e szakmába vágó árukat? Csakis Klárics J. utóda **Rózsa Lajos** kereskedésében bonyhádon, főter, a templom átellenében **Goldfinger-ház** mellett, a hol minden vevő becsületesen, pontosan, a legolcsóbb árak mellett lesz kiszolgálva. Ezelőtt a község házában volt az üzletem, kérem tehát a környék és községbeli t. vevőimet, hogy a küldönceiknek szíveskedjék megmondani az új címetem, vagy pedig a rendelmeny borítékjára írják reá, már csak azért is, hogy a rendelmenyt biztossan én szolgáljam ki. Egy jó házból való fiut tanoncnak felvennék.

NYILTTÉR.

(Ezen rovatban közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.)

(Beküldetett.)

Mindazon híresztelésekkel szemben, melyek Bonyhádon közzájón forognak, véget vetve, anélkül, hogy erről egy, vagy más oldalról kényszerítve lennék, jogosítva érzem magam annak magyarázatára, mint már én azt többeknek elmondottam, miszerint *Fleischmann Marcell* urral párbajom nem volt. Ez ügyre közelebbi adatokat szolgáltatni nem tartom magam kötelelesnek, annyival is inkább, mert szavamam titoktartásra kötöttem le.

Gottschalk Frigyes.

Egy jó házból való fiu

sütő- és cukrász tanoncnak

felvétetik teljes ellátásra **Erdős Nándornál**, Szekszárd. 2-2

Uszár kölyök-kutya, gyönyörű példány, megegyezés szerint 40—50 koronáért eladó s bár-mikor elvihető. Cim: **Mesterházy Árpád** gyógyszerész **Püspök-Nádasd**. 3-3

Meghívó.

A „**Gazdaszövetségi Bank r. t.**“ igazgatósága közhírré teszi, hogy **Bonyhádon, 1911. évi november hó 12-én d. e. 11 órakor** a Studer Péter-féle vendéglő nagytermében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre az intézet t. részvényesei meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóság javaslata az alaptökének a mai 130.000 K-ról 1.000.000 koronára való emelése és tartalékalap teremtése tárgyában.
3. Esetleges indítványok.

Valódi törköly pálinka kapható ERMEL ADOLF

vas-, szerszám-, fűszer-, festék- és szeszes-italok kereskedésében **Bonyhádon**.

Óvjuk egészségünket fertőzésektől!

és ezért csak a bakteriummentes
:—: és kiváló jó :—:

pécsi Tettyey kristály-tiszta üdítő és borvizet

igyuk, mely nemcsak a legkellemesebb ízű, hanem a legolcsóbb szénsavas asztali viz.

Kapható minden fűszerüzletben
... és vendéglőben! ...